

Nr 11.

Av herr Frändén, om ändrad ordning beträffande tillsynen över statens sinnesslövärd.

Jämlikt kungörelserna angående statsbidrag till driftkostnader vid anstalter för sinnesslöa (Sv. Författningssamling nr 236 och 237, år 1933) få sinnesslöa, som lida av sinnessjukdom, icke intagas å sinnesslöanstalt. Enligt vad som i Jämtlands län blivit känt, förekom emellertid under det gångna budgetåret, då överinspektören för sinnessjukvården även var inspektör för sinnesslövärderna, att det, i direkt strid mot nämnda stadgande, blev ställt krav på sinnesslöanstalt att mottaga sinnesslöa, som drabbats av sinnessjukdom. Sålunda inkommo ansökningar för dylika sinnessjuka till Jämtlands läns sinnesslöanstalt strax efter det inspektören vid denna funnit, att ett flertal platser å där nyöppnat arbetshem för manliga sinnesslöa ännu icke voro belagda, och förekom det även att sådan ansökan gällde sinnessjuk, som från sinnessjukhus utskrivits till ålderdomshemmet i den sjukas hemort med uppmaning till fattigvårdsstyrelsen att ingiva ansökan för honom till sinnesslöanstalt. Dylika ansökningar ansåg sig emellertid anstaltens styrelse — trots att de syntes ha tillkommit på inspektörens anmaning — icke kunna bifalla, enär detta ju skulle inneburi en författningsstridig åtgärd.

Även framkom det under förra budgetåret en tendens från inspektörens sida att söka utsläta den författningsenliga gränsen mellan den statsunderstödda sinnesslövärderna och statens sinnesslövärd. I den ena av ovannämnda kungörelser, vilken har avseende å anstalter för bildbara sinnesslöa, är föreskrivet, att det å sådan anstalt icke får vårdas någon, som är skadlig för samlivet i anstalten. För att icke kommunerna själva skulle — såsom tidigare i allmänhet blev fallet — nödgas taga hand om dylika sinnesslöa tillkommo för bortemot ett 10-tal år sedan statsanstalter för asociala imbecilla. Nu inträffade det under förra budgetåret, att överläkaren å en av dessa anstalter, Salberga sjukhus, kort efter ovannämnda inspektionsbesök å Jämtlands läns sinnesslöanstalt dit meddelade, att han av inspektören anmodats att för intagning å det där nyöppnade arbetshemmet för manliga sinnesslöa dit insända ansökningar rörande 12 patienter å ifrågavarande anstalt för asociala imbecilla av mankön. Frånsett att det befanns, att ingen enda av de för överflyttning från Salberga sjukhus till Jämtlands läns sinnesslöanstalt avsedda asociala imbecilla var från detta län, hade anstaltens styrelse givetvis icke kunnat bifalla sådana ansökningar med hänsyn till faran av att

ifrågavarande Salberga-patienter kunde komma att bliva till skada för samlivet i länets sinnesslöanstalt.

I sakens natur ligger, att innehavaren av en enskild anstalt har svårare än styrelsen för en landstingsanstalt att motsätta sig från en inspektör framställda krav. Enligt vad jag har mig bekant lyckades det också inspektören bättre att få till stånd överflyttningar till ett i Jämtland nyöppnat enskilt arbetshem för kvinnliga sinnesslöa från statens anstalt för asociala imbecilla av kvinnokön, Västra Marks sjukhus. Då överläkaren för denna anstalt framförde inspektörens krav på att 12 patienter skulle bli därifrån överflyttade till nämnda nyöppnade sinnesslöanstalt, bifölls detta krav visserligen icke i sin helhet, men några av de till överflyttning föreslagna blevo dock mottagna å denna anstalt. Det visade sig emellertid att detta blev till skada för de övriga där intagna, i det att ett par av ifrågavarande vanartade sinnesslöa flickor, vilka före omhändertagandet fört ett sedeslöst levnadssätt, ständigt och jämt underhöll omgivningen med sina äventyr på det erotiska området och i övrigt förde ett rått språk på det sexuella området.

Visserligen har sinnesslövärderna från och med ingången av innevarande budgetår åter fått sin egen inspektör, men denne har icke tillsyn med *statens* sinnesslövärd, vilken inspekteras av överinspektören för sinnessjukvården. Denna dualism beträffande medicinalstyrelsens tillsyn med sinnesslövärderna har emellertid visat sig mindre lämplig, då det — som av ovan anförda framgår — ligger i överinspektörens för sinnessjukvården intresse att för erhållande av lediga platser å anstalterna för asociala imbecilla söka pressa så många som möjligt från dessa anstalter över till den statsunderstödda sinnesslövärderna, medan inspektören för sinnesslövärderna återigen är skyldig tillse att å de statsunderstödda anstalterna för bildbara sinnesslöa icke intagas några, som bliva till skada för samlivet därstädes.

Gäller det att avgöra, huruvida en å statens sinnesslöanstalt intagen möjligen skulle kunna utan någon olägenhet omhändertagas inom den statsunderstödda sinnesslövärderna, är det för övrigt inspektören för denna, som — med sin intima kännedom om de statsunderstödda sinnesslöanstalternas förhållanden — bäst kan bedöma, om överflyttning till sådan anstalt från statens sinnesslövärd lämpligen kan äga rum. Från alla synpunkter synes det därför vara lämpligast, att inspektören för sinnesslövärderna jämväl får tillsyn över *statens* sinnesslövärd.

På här anförda skäl hemställes sålunda,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådana ändringar i vederbörande instruktioner, att tillsynen över statens sinnesslövärd överflyttas från överinspektören för sinnessjukvården till inspektören för sinnesslövärderna.

Stockholm den 17 januari 1940.

A. O. Frändén.